8 a 1/2 FEDERICA FELLINIHO

Výstavný projekt, 2020
klient Taliansky kultúrny inštitút

Koronavírus nás dostal do zložitej situácie, v ktorej sme museli časť nášho programu zmeniť alebo upraviť. Výstava *8 a pol Federica Felliniho* sa preto konala v exteriéri prostredníctvom siete citylightov — 50 v Bratislave a 30 v Košiciach — a bola úvodným podujatím festivalu *Dolce vitaj*. Takýmto spôsobom bolo možné tieto nádherné fotografie sprístupniť širokej verejnosti, ktorá sa po dlhom období prežitom v „karanténe" opäť vrátila do ulíc mesta.

Zadanie bolo jednoduché — odlíšiť týchto 50 hrdinov od tých ďalších v záplave blikajúcich reklám, ktoré na nás väčšinou číhajú z nosičov tejto kategórie. Typografiu sme preto zvolili striedmu, aby fotografia, ktorá je srdcom týchto plagátov, bola čo najvýraznejšia, ale zároveň, aby sme dostatočne odkomunikovali aj názov celej výstavy — meno Fellini. Vznikla tak séria starosvetsky farebných plagátov, ktoré prostredníctvom reklamných nosičov komunikujú nie tak úplne bežné posolstvo.

8 a 1/2

DOLCE VITA

TALIANSKY FESTIVAL NA SLOVENSKU

© Paul Ronald / Collezione Marsili

Kameraman Gianni Di Venanzo, Marcello Mastroianni a Federico Fellini

„Na rozdiel od Luchina Viscontiho, ktorý pri práci vyžadoval absolútne ticho a disciplínu, Fellini miloval rozruch. Na pláci vždy vládol chaos a zábava. Jedného dňa vyzval Štáb: „Čo je dnes v vani? Ste ako zarasení Rozprúšťte to tu trochu!" Neviem, ako sa Fellini správal počas iných nakrúcaní, ale filmy ako Osem a pol si vyžadovali bujarú atmosféru."

Paul Ronald

Exkluzívne fotografie Paula Ronalda z natáčania

FEDERICA FELLINIHO

8 a 1/2

DOLCE VITA

TALIANSKY FESTIVAL NA SLOVENSKU

© Paul Ronald / Collezione Marsili

Federico Fellini, Sandra Milo, Anouk Aimée, Giulietta Masina

„Na rozdiel od Luchina Viscontiho, ktorý pri práci vyžadoval absolútne ticho a disciplínu, Fellini miloval rozruch. Na pláci vždy vládol chaos a zábava. Jedného dňa vyzval Štáb: „Čo je dnes v vani? Ste ako zarasení Rozprúšťte to tu trochu!" Neviem, ako sa Fellini správal počas iných nakrúcaní, ale filmy ako Osem a pol si vyžadovali bujarú atmosféru."

Paul Ronald

Exkluzívne fotografie Paula Ronalda z natáčania

FEDERICA FELLINIHO

8 a 1/2

DOLCE VITA

TALIANSKY FESTIVAL NA SLOVENSKU

© Paul Ronald / Collezione Marsili

Marcello Mastroianni

„S Mastroianním sme boli priatelia a počas natáčania filmu Osem a pol sme sa nikdy nedostali do konfliktu. Práve naopak, vždy boi veľmi ochotný na pózovať počas prestávok. Hovoraval mi, že som jediný, kto mu dokáže urobiť fotky, na ktorých je pekný a pritom nepôsobí banálne..."

Paul Ronald

Exkluzívne fotografie Paula Ronalda z natáčania

FEDERICA FELLINIHO

8 a 1/2

DOLCE VITA

TALIANSKY FESTIVAL NA SLOVENSKU

© Paul Ronald / Collezione Marsili

Marcello Mastroianni
„S Mastroianniom sme boli priatelia a počas natáčania filmu Osem a pol sme sa nikdy nedostali do konfliktu. Práve naopak, vždy bol veľmi ochotný mi pózovať počas prestávok. Hovorievol mi, že som jediný, kto mu dokáže urobiť fotky, na ktorých je pekný a pritom nepôsobí bandite..."

Paul Ronald

Exkluzívne fotografie Paula Ronalda z natáčania

FEDERICA FELLINIHO

8 a 1/2

DOLCE VITA

TALIANSKY FESTIVAL NA SLOVENSKU

© Paul Ronald / Collezione Marsili

Sandra Milo, Anouk Aimée, Elisabetta Cataiano, Madeleine LeBeau, Noël Roémo pred natáčaním otvorenej scény

Exkluzívne fotografie Paula Ronalda z natáčania

FEDERICA FELLINIHO

8 a 1/2

DOLCE VITA

TALIANSKY FESTIVAL NA SLOVENSKU

© Paul Ronald / Collezione Marsili

Marcello Mastroianni
„S Mastroianniom sme boli priatelia a počas natáčania filmu Osem a pol sme sa nikdy nedostali do konfliktu. Práve naopak, vždy bol veľmi ochotný mi pózovať počas prestávok. Hovorievol mi, že som jediný, kto mu dokáže urobiť fotky, na ktorých je pekný a pritom nepôsobí bandite..."

Paul Ronald

Exkluzívne fotografie Paula Ronalda z natáčania

FEDERICA FELLINIHO

8 a 1/2

DOLCE VITA

TALIANSKY FESTIVAL NA SLOVENSKU

© Paul Ronald / Collezione Maraldi

Marcello Mastroianni

„S Mastroianním sme boli priatelia a počas natáčania filmu Osem a pol. sme sa nikdy nedostali do konfliktu. Práve naopak, vždy boi veľmi ochotný mi pózovať počas prestávok. Hovorievaí mi, že som jediný, kto mu dokáže urobiť fotky, na ktorých je pekný a pritom nepôsobí bandite..."

Paul Ronald

Exkluzívne fotografie Paula Ronalda z natáčania

FEDERICA FELLINIHO

8 a 1/2

DOLCE VITA

TALIANSKY FESTIVAL NA SLOVENSKU

© Paul Ronald / Collezione Maraldi

Sandro Milo

„Vytvorenie farebných fotografií bolo mojím rozhodnutím. Produkcia nejavila o farebné snímky najmenší záujem, nakoľko išlo o Čiernobiely film. Farbu som využíval predovšetkým pri portrétoch. Tie som fotil výlučne na pláži, nikdy nie v štúdiu. Nikdy som neurobil rovnaký záber. Fotografíovať vo farbe znamenalo okrem iného brať do úvahy farebnosť jednotlivých prvkov."

Paul Ronald

Exkluzívne fotografie Paula Ronalda z natáčania

FEDERICA FELLINIHO

8 a 1/2

DOLCE VITA

TALIANSKY FESTIVAL NA SLOVENSKU

© Paul Ronald / Collezione Maraldi

Barbara Steele

„Vytvorenie farebných fotografií bolo mojím rozhodnutím. Produkcia nejavila o farebné snímky najmenší záujem, nakoľko išlo o Čiernobiely film. Farbu som využíval predovšetkým pri portrétoch. Tie som fotil výlučne na pláži, nikdy nie v štúdiu. Nikdy som neurobil rovnaký záber. Fotografíovať vo farbe znamenalo okrem iného brať do úvahy farebnosť jednotlivých prvkov."

Paul Ronald

Exkluzívne fotografie Paula Ronalda z natáčania

FEDERICA FELLINIHO

Citylight kampaň v uliaciach Bratislavy

Citylight kampaň v ulicach Bratislavy

Citylight kampaň v uliaciach Bratislavy

Citylight kampaň v uliaciach Bratislavy

DOLCE VITAJ
2020 — 2021

séria vizuálov pre 2 ročníky festivalu
klient Taliansky kultúrny inštitút

Festival Dolce Vitaj, od roku 2007 prináša v mesiaci júni to najlepšie z kultúry, umenia a životného štýlu Made in Italy.
Mojou úlohou je už štvrtý rok vytvárať jednotný vizuálny štýl pre túto akciu, ktorý vždy korešponduje hlavnou myšlienkou, resp. hlavnou postavou festivalu pre daný rok.
Rok 2021 bol venovaný Federicovi Fellinimu, rok 2021 architektovi Aldovi Rossimu.
Každý rok pracujeme s motívom znaku *J*, ktorý je od už začiatku zaužívanou značkou a poznávacám znamením festivalu.

2020

A1 postery

Android tablet banner

Citylight poster

Website banner

iphone banner

TALIANSKY
FESTIVAL
NA SLOVENSKU
JÚN 2020
DOLCE VITA!
VINICIO
BERTI
1. 7. – 13. 9.
Galéria mesta
Bratislavy
– Pálffyho palác
Panská 19
kurátor
Simone Frittelli

Pozvánka

2021

A1 postery

DOLCE VITA
TALIANSKY FESTIVAL NA SLOVENSKU
JÚN 2021
ARCHITETTURA
LETTERATURA
CINEMA
DESIGN
ARTE

Beachflag

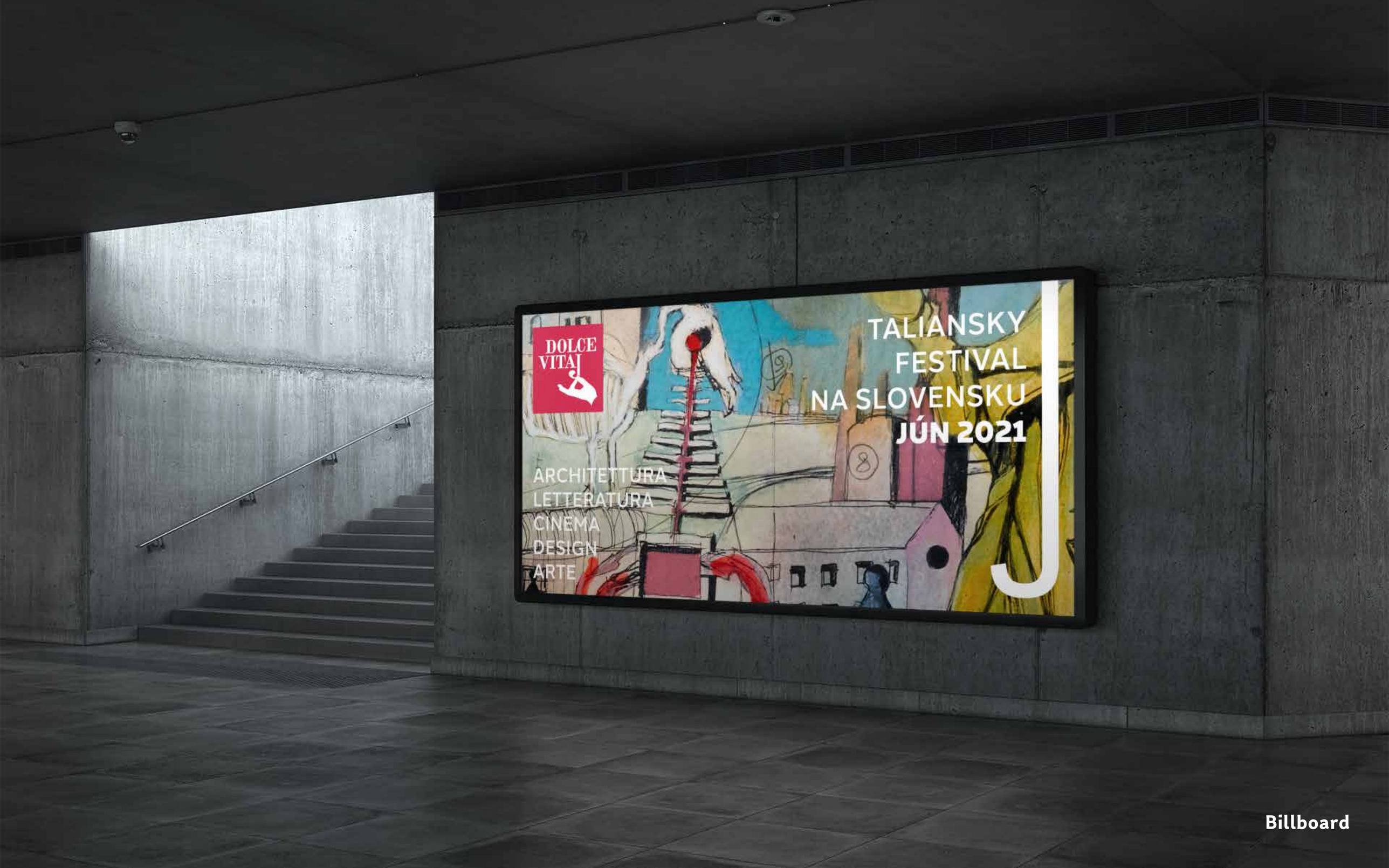
DOLCE VITA
TALIANSKY FESTIVAL NA SLOVENSKU
JÚN 2021
ARCHITETTURA
LETTERATURA
CINEMA
DESIGN
ARTE

Billboard

iphone banner

Záložka do knihy

Citylight kampaň

TALIANSKO

Krajina→Film→Fotografia

Výstavný projekt, 2021
klient Taliansky kultúrny inštitút

Vzhľadom na zložitú a pretrvávajúcu epidemickú situáciu Taliansky kultúrny inštitút pripravil ďalší počin v exteriéri. Výstava *Taliansko: Krajina, Film, Fotografia* sa konala v čase najprísnejšieho lockdownu a bola spojená s online filmovou prehliadkou vybraných titulov, objavujúcich sa aj na 52 citylight nosičoch.

Zadanie opäť znelo — vytvoriť pútavý a jednoduchý dizajn, ktorý by náhodným okoloidúcim v rýchlosti predstavil kultové diela talianskeho filmu. Sústredila som sa preto na výraznú farebnosť a na typograficky rýchle dekódovanie názvu výstavy. A aby bol divák okamžite zorientovaný, kde sa film odohráva, tak na to mu slúži geoznačka v zjednodušenej mape Talianska.

TALIANSKO

Krajina—Film—Fotografia

Sedemdesiatročný príbeh talianskeho filmu začína v povojnovom období, keď sa kinematografia vďaka Neorealizmu dostala blízko k ľuďom, do všetkých kútov Talianska, a s otvoreným koncom pokračuje až po dnešok. Mimoriadna výstava v uliciach nášho mesta podáva svedectvo o kvalite talianskej kinematografie, jedinečnosti talianskeho prostredia a talente filmových fotografov. Ak sa ti táto fotografia páči, nájdi ďalších 49!

KALIFKA (LA CALIFFA)
réžia_Alberto Bevilacqua (1970)
Romy Schneider
foto_Paul Ronald / AFE, Rím
lokalita_Umbria, Spoleto

TALIANSKO

Krajina—Film—Fotografia

Sedemdesiatročný príbeh talianskeho filmu začína v povojnovom období, keď sa kinematografia vďaka Neorealizmu dostala blízko k ľuďom, do všetkých kútov Talianska, a s otvoreným koncom pokračuje až po dnešok. Mimoriadna výstava v uliciach nášho mesta podáva svedectvo o kvalite talianskej kinematografie, jedinečnosti talianskeho prostredia a talente filmových fotografov. Ak sa ti táto fotografia páči, nájdi ďalších 49!

CASANOVA 70 (CASANOVA '70)
réžia_Mario Monicelli (1965)
Marcello Mastroianni, Virna Lisi
foto_Leo Massa/ AFE, Rím
lokalita_Apúlia, Alberobello

TALIANSKO

Krajina—Film—Fotografia

Sedemdesiatročný príbeh talianskeho filmu začína v povojnovom období, keď sa kinematografia vďaka Neorealizmu dostala blízko k ľuďom, do všetkých kútov Talianska, a s otvoreným koncom pokračuje až po dnešok. Mimoriadna výstava v uliciach nášho mesta podáva svedectvo o kvalite talianskej kinematografie, jedinečnosti talianskeho prostredia a talente filmových fotografov. Ak sa ti táto fotografia páči, nájdi ďalších 49!

CAPRI REVOLUTION
réžia_Mario Martone (2018)
Marianna Fontana
foto_Mario Spada
lokalita_Kampánia, ostrov Capri

TALIANSKO

Krajina—Film—Fotografia

Sedemdesiatročný príbeh talianskeho filmu začína v povojnovom období, keď sa kinematografia vďaka Neorealizmu dostala blízko k ľuďom, do všetkých kútov Talianska, a s otvoreným koncom pokračuje až po dnešok. Mimoriadna výstava v uliciach nášho mesta podáva svedectvo o kvalite talianskej kinematografie, jedinečnosti talianského prostredia a talente filmových fotografov. Ak sa ti táto fotografia páči, nájdi ďalších 49!

VEĽKÁ VOJNA (LA GRANDE GUERRA)
réžia_Mario Monicelli (1959)
Vittorio Gassman, Alberto Sordi
foto_Sergio Strizzi
lokalita_Furlansko-Júlske Benátky, Gemona

TALIANSKO

Krajina—Film—Fotografia

Sedemdesiatročný príbeh talianskeho filmu začína v povojnovom období, keď sa kinematografia vďaka Neorealizmu dostala blízko k ľuďom, do všetkých kútov Talianska, a s otvoreným koncom pokračuje až po dnešok. Mimoriadna výstava v uliciach nášho mesta podáva svedectvo o kvalite talianskej kinematografie, jedinečnosti talianského prostredia a talente filmových fotografov. Ak sa ti táto fotografia páči, nájdi ďalších 49!

ŠIALENE ŠŤASTNÁ (LA PAZZA GIOIA)
réžia_Paolo Virzì (2016)
Valeria Bruni Tedeschi, Micaela Ramazzotti
foto_Paolo Ciriello
lokalita_Toskánsko, Versilia

TALIANSKO

Krajina—Film—Fotografia

Sedemdesiatročný príbeh talianskeho filmu začína v povojnovom období, keď sa kinematografia vďaka Neorealizmu dostala blízko k ľuďom, do všetkých kútov Talianska, a s otvoreným koncom pokračuje až po dnešok. Mimoriadna výstava v uliciach nášho mesta podáva svedectvo o kvalite talianskej kinematografie, jedinečnosti talianského prostredia a talente filmových fotografov. Ak sa ti táto fotografia páči, nájdi ďalších 49!

STATOK (LA VIACCIA)
réžia_Mauro Bolognini (1961)
Claudia Cardinale a komparzistka
foto_Huguette Ronald
lokalita_Toskánsko, Florencia

TALIANSKO

Krajina—Film—Fotografia

Sedemdesiatročný príbeh talianskeho filmu začína v povojnovom období, keď sa kinematografia vďaka Neorealizmu dostala blízko k ľuďom, do všetkých kútov Talianska, a s otvoreným koncom pokračuje až po dnešok. Mimoriadna výstava v uliciach nášho mesta podáva svedectvo o kvalite talianskej kinematografie, jedinečnosti talianského prostredia a talente filmových fotografov. Ak sa ti táto fotografia páči, nájdi ďalších 49!

SYNOVA IZBA
(LA STANZA DEL FIGLIO)
réžia_Nanni Moretti (2001)
Nanni Moretti
foto_Umberto Montiroli
lokalita_Marky, Ancona

TALIANSKO

Krajina—Film—Fotografia

Sedemdesiatročný príbeh talianskeho filmu začína v povojnovom období, keď sa kinematografia vďaka Neorealizmu dostala blízko k ľuďom, do všetkých kútov Talianska, a s otvoreným koncom pokračuje až po dnešok. Mimoriadna výstava v uliciach nášho mesta podáva svedectvo o kvalite talianskej kinematografie, jedinečnosti talianského prostredia a talente filmových fotografov. Ak sa ti táto fotografia páči, nájdi ďalších 49!

NALIEHAVÉ ZJAVENIE
(TROPPA GRAZIA)
réžia_Gianni Zanasi
Adas Yaron, Alba Rorhwacher, Gianni Zanasi
foto_Emanuela Scarpa
lokalita_Lazio, okolie Viterba

TALIANSKO

Krajina—Film—Fotografia

Sedemdesiatročný príbeh talianskeho filmu začína v povojnovom období, keď sa kinematografia vďaka Neorealizmu dostala blízko k ľuďom, do všetkých kútov Talianska, a s otvoreným koncom pokračuje až po dnešok. Mimoriadna výstava v uliciach nášho mesta podáva svedectvo o kvalite talianskej kinematografie, jedinečnosti talianského prostredia a talente filmových fotografov. Ak sa ti táto fotografia páči, nájdi ďalších 49!

VITAJTE NA JUHU
(BENVENUTI AL SUD)
réžia: Luca Miniero (2010)
Claudio Bisio, Alessandro Siani
foto_Gianni Fiorito
lokalita_Kampánia_Castellabate

Citylight kampaň v uliaciach Bratislavy

Citylight kampaň v uliaciach Bratislavy

Citylight kampaň v uliaciach Bratislavy

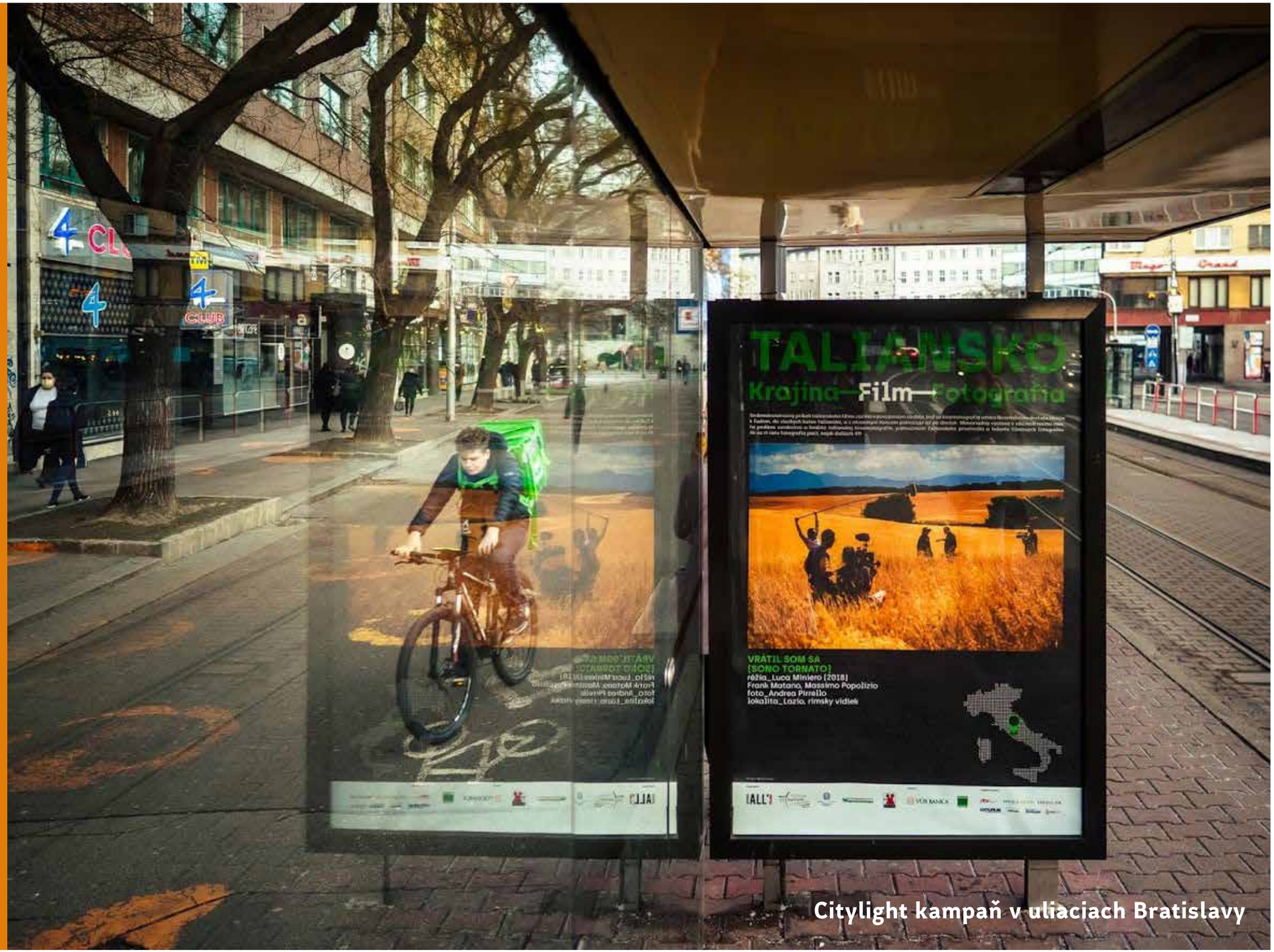

Citylight kampaň v uliaciach Bratislavy

Citylight kampaň v uliaciach Bratislavy

Citylight kampaň v uliaciach Bratislavy

Citylight kampaň v uliaciach Bratislavy

RE:
REPRO

Výstavný projekt, 2021

vizuály Mária Čorejová
verše Zuzana Husárová
kurátorská koncepcia Miroslava Urbanová

Na sérii plagátov pre výstavný projekt RE:REPRO som spolupracovala s poetkou Zuzanou Husárovou. Vznikali tak mnohovrstevnaté grafické spracovania jej básní, z ktorých sme následne v spolupráci s kurátorkou Miroslavou Urbanovou vyselektovali tie, ktoré sa nakoniec ocitli na výstave RE:REPRO. Práce vznikali dvomi spôsobmi — ako moja reakcia na Zuzanine verše a ako jej verše vytvorené ako reakcia na môj vizuál.
Výsledkom bola kolekcia, ktorá v rôznych formátoch hovorí o reprodukčných právach vo viacerých významoch, úrovniach a podobách.
Projekt má neobmedzené množstvo variácií, čo sa týka prezentačných formátov, od posterov veľkých rozmerov, cez rollupy až po štandardné A0 — A1 plagáty.

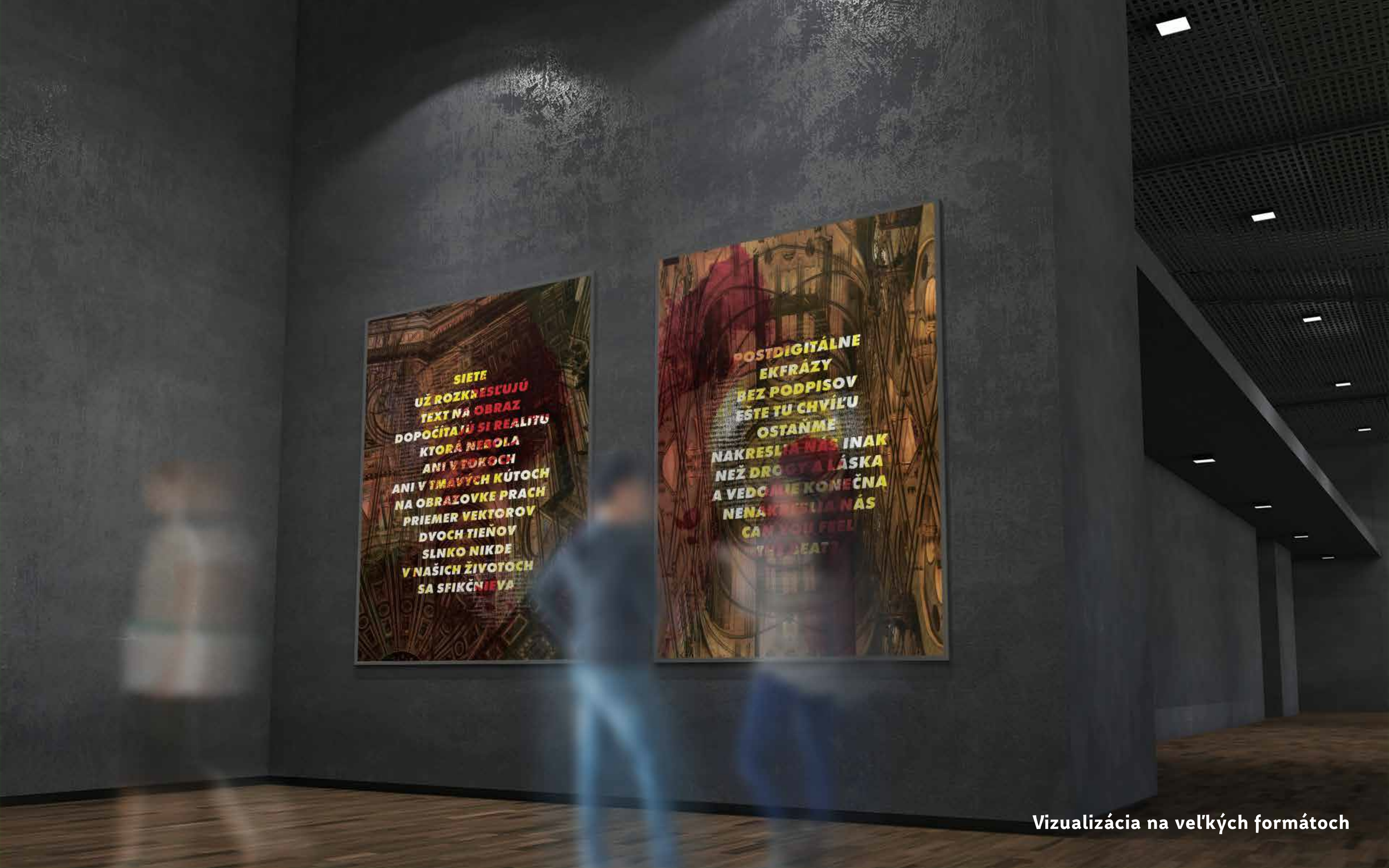

Vizualizácia na veľkých formátoch

Vizualizácia na veľkých formátoch

Vizualizácia na veľkých formátoch

Vizualizácia na veľkých formátoch

Vizualizácia na veľkých formátoch

Vizualizácia na veľkých formátoch

Pohoda on the Ground, júl 2021

Pohoda on the Ground, júl 2021

Galéria 19, september 2021

Galéria 19, september 2021

1. otvorený ateliér

1970 – 2020

Katalóg k výstave klient Galéria 19

Katalóg vyšiel pri príležitosti výročnej výstavy legendárneho *1. otvoreného ateliéru* v Galérii 19.

Editorka Daniela Čarná
Formát — 195 x 245 mm
Počet strán — 86
Väzba — V6
Papier — Olin Natural White
Písmo — Source Code Pro
Tlač — Kníhtlač Gerthofer Zohor

1. otvorený ateliér

1970 – 2020

1.
otvorený
ateliér
1970
–
2020

1.
otvorený
ateliér
1970
–
2020

1. otvorený ateliér, medzi legendou a mýtom
Daniela Čarná

Slovenský teoretik umenia Radislav Matuštík nazval rok 1970 *rokom akcií*.[1] Zlom dvoch dekád by sa dal charakterizovať aj ako medzník či medziobdobie, v ktorom doznievala slobodná atmosféra šesťdesiatych rokov, no dianie v spoločnosti už začínala ovplyvňovať normalizácia, nastupujúca po okupácii v roku 1968.[2] V roku 1970 sa na výtvarnej scéne odohrali viaceré významné individuálne a kolektívne prehliadky a akcie. Za všetky spomeňme v chronologickom poradí *Vodnú hudbu* Milana Adamčiaka na plavárni Bernolákovho internátu v Bratislave, *Polymúzický priestor I* kurátora Ľubora Káru v piešťanských parkoch s výraznými domácimi aj medzinárodnými realizáciami, kolektívne akcie *Snúbenie jari* Jany Želibskej v Horných Orešanoch, *Činnosť v piesku a blate* Petra Bartoša na Dunajskom ostrove, *Festival snehu* iniciovaný Alexom Mlynárčikom a Milošom Urbáskom v závere roka vo Vysokých Tatrách či *Pax et Gaudium*, kolektívnu výzvu k reakcii na obdobie Vianoc vyhlásenú Milanom Adamčiakom. Rok 1970 je *súčasne rokom vytvorenia novej formy kolektívnej prezentácie v Otvorenom ateliéri, kde sa hlásia naliehavo nové talenty.*[3]

Obdobie sedemdesiatych rokov charakterizovalo stretávanie umelcov v súkromí bytov, ateliérov či v prírode – mimo oficiálnych inštitúcií a štruktúr, kde progresívne podoby slobodne sa rozvíjajúceho umenia nemali priestor a boli vytesnené na okraj. Za predchodcu týchto, predovšetkým bytových aktivít, ktoré tvorili akési „ostrovy pozitívnej deviácie“, oázy slobodného myslenia a diskusií o aktuálnom dianí nielen v umení, môžeme považovať poloverejné podujatie s názvom *1. otvorený ateliér*.

Uskutočnil sa 19. novembra 1970[4] v dnes už neexistujúcom dome Rudolfa Sikoru na Tehelnej 32, kde v tom čase býval so svojou rodinou a sprístupnil, „otvoril“

[1] Matuštík, R.: *... predtým. Prekročenie hraníc 1964 – 1971.* Žilina: PGU, 1994. s. 110. Podľa samizdatu z roku 1983.
[2] Na zjazde Slovenských výtvarných umelcov v roku 1972 boli všetky umelecké prejavy okrem socialistického realizmu odmietnuté ako formalistické a režimu nevyhovujúce. Pozri aj publikáciu *Za socialistické umenie. Materiály zo zjazdov umeleckých zväzov (máj – november 1972).* Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1974.
[3] Matuštík, R.: *... predtým. Prekročenie hraníc 1964 – 1971.* Žilina: PGU, 1994. s. 110.
[4] Podujatie sa malo konať pôvodne 20. novembra 1970, ako je uvedené na pozvánke. Termín bol na základe obáv z jeho zrušenia zo strany Štátnej bezpečnosti presunutý o deň skôr. Účasť bola organizátormi limitovaná – každý účastník mohol priviesť najviac troch návštevníkov (z rozhovoru s Petrom Bartošom).

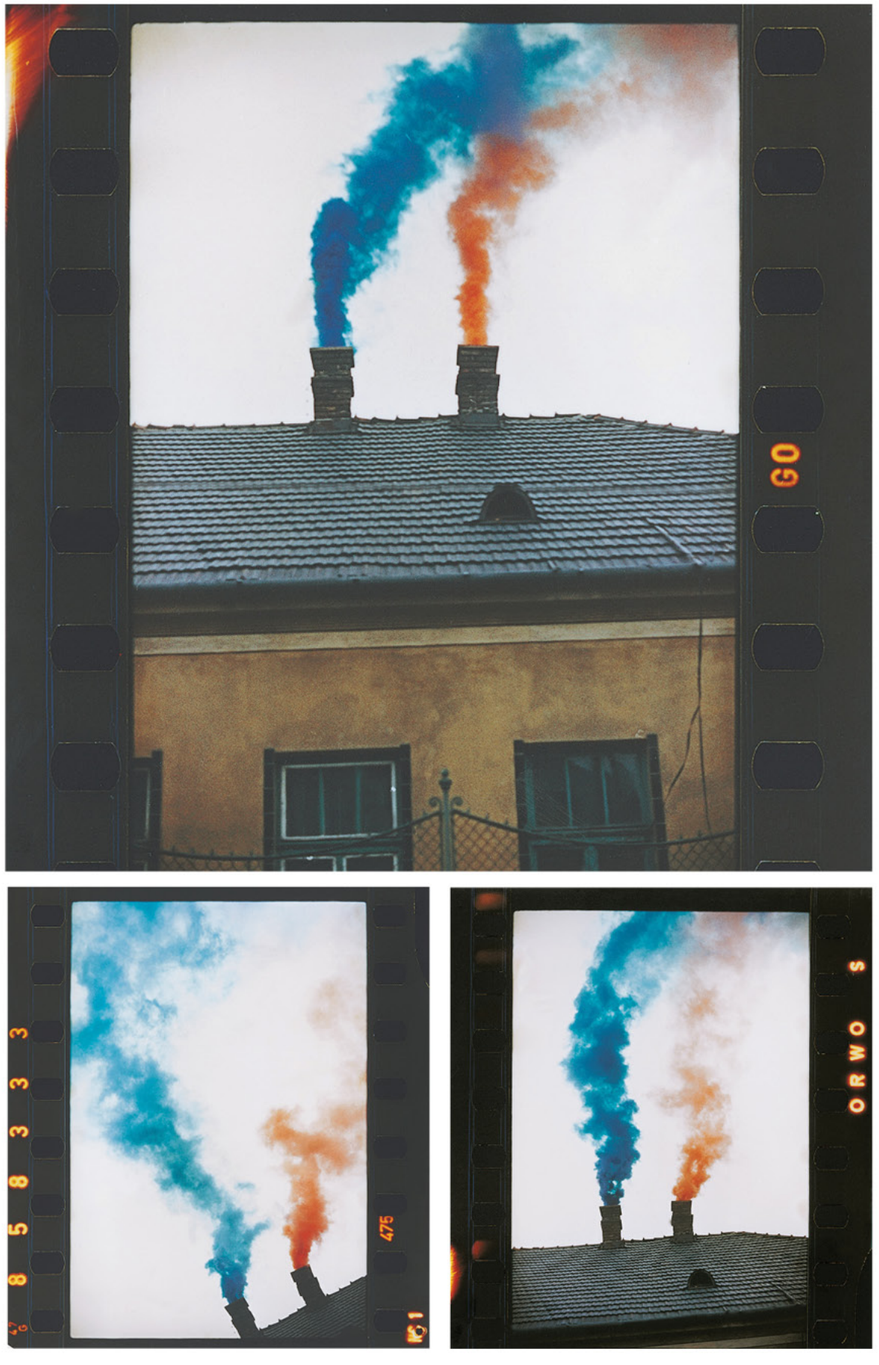

Marián Mudroch: Upriamte pozornosť na komíny domu

limitované zdroje v podobe dobovej fotodokumentácie, niekoľkých zachovaných artefaktov a krátkeho filmu, ktorý v tej dobe z (prorockej) iniciatívy Mariána Mudrocha vznikol. A samozrejme, na spomienky účastníkov, z ktorých osem už, žiaľ, nie je medzi nami. Niektoré z diel či skôr fotodokumentácia k nim, sa stala súčasťou výstav a publikácií zameraných na sledované obdobie doma aj v zahraničí. V roku 2000 z iniciatívy Mariána Mudrocha a Dezidera Tótha vznikla publikácia *1. otvorený ateliér,*[7] v snahe o zdokumentovanie a odmýtizovanie akcie,[8] ktorá je hlavným zdrojom k jej detailnejšiemu poznaniu. Nachádza sa v nej text Eugénie Sikorovej (v skrátenej podobe ho prinášame aj v katalógu), Igora Gazdíka, Radislava Matuštíka a Dezidera Tótha. Podujatie reflektovali viaceré výstavy: *Umenie akcie* v Slovenskej národnej galérii (2006), *Eastern European Art from Marinco Sudac Collection*, FM Centro per L´Arte Contemporanea, Miláno (2016), *Slovakian neo-avant-garde. Rudolf Sikora, Július Koller and First Open Studio* v Múzeu súčasného umenia v Zagrebe (2017), *Non-aligned Art. Marinko Sudac* Collection, Ludwig múzeum v Budapešti (2017) a *ČS koncept 70. rokov* vo Fait Gallery v Brne (2017).

Podujatie *1. otvorený ateliér*, spolu s aktivitami, ktoré nasledovali po ňom v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch, ako boli bytové stretnutia u Rudolfa Sikoru na Grösslingovej, *Depozit* v byte Dezidera Tótha (1976 – 77), ním iniciované *Posuny* (Majstrovstvá Bratislavy v posune artefaktu, 1979 až 1986), *Filiálka Guggenheimovho múzea* v ateliéri Otisa Lauberta, *Galéria v paneláku* v byte Ľuba Stacha (1983 až 1989), galéria v byte Ivana Hoffmana a mnohé ďalšie spoločné akcie, prechádzky, výstavy zväčša v neoficiálnych priestoroch, výzvy a participácie, dokladajú osobitú energiu, mnohovrstvovosť a životaschopnosť neoficiálnej scény a jej konkrétnych protagonistov. V sťažených podmienkach nerezignovali, ale dokázali si zachovať slobodu myslenia a tvorby, rozvíjať intenzívny dialóg a ducha spolupráce, ktoré sú dôležitou inšpiráciou aj dnes, a nielen v súvislosti s aktuálnym rozvojom participatívneho umenia. Ako o *1. otvorenom ateliéri* a paralelných spoluprácach napísal aj Tomáš Štrauss:
Bez toho, že by sa snažili priamo napodobniť vedecké tímové zostavy ako príznačné súčasné formy práce a bádania, pociťujú i umelci potrebu grupovať sa na novej,

[7] Tóth, D. – Mudroch, M., eds.: *1. otvorený ateliér*. Bratislava: SCCAN, 2000.
[8] Z rozhovoru s Deziderom Tóthom, Brno, 7. 8. 2020.

doteraz v umení nevyskúšanej báze. Pritom nejde o tradičné predvádzanie a o konfrontáciu už hotového, ale o kolektívnu spoluprácu pri vzniku a formulácii myšlienky. ... o komplexné chápanie diel, ktoré by vychádzalo z potrieb súčasnej praxe a do nej sa aj organicky vracalo.[9]

Viliam Jakubík – Vladimír Kordoš – Marián Mudroch: Samoobsluha(Atmosféra 1970)

[9] Štrauss, T.: *Slovenský variant moderny*. Bratislava: Pallas, 1992. s. 90. Podľa samizdatu z roku 1980.

Bol to jeden z posledných odkazov uvoľnených šesťdesiatych rokov
Ivan Kříž

Oproti dominancii akčného, medzi performance, body-artom, eventom a inštaláciou bol celkom výnimočný príspevok Ivana Kříža. V dobe, keď pre mnohých... je „maľba mŕtva“, prináša „anachronizmus“ – problém maľby v aliancii s objektom a reliéfom.[1]

Eugénia Sikorová

Tento rok oslávi *1. otvorený ateliér*, jedno z dôležitých podujatí formujúcej sa neoficiálnej scény na Slovensku, svoje 50. výročie. Jedna z jeho charakteristík hovorí o reakcii na tradičný artefakt, o prechode od klasických médií k performancii, environmentu, site-specific inštalácii. O Vašom diele by sme mohli hovoriť aj ako o site-specific maľbe. Vznikala pre konkrétny priestor domu na Tehelnej? Aký je jej príbeh a aká bola Vaša cesta k účasti?

Na Vysokej škole výtvarných umení som sa zoznámil s mladším poslucháčom Rudom Sikorom zo Žiliny. Vyhľadával ma v Mudrochovom ateliéri, debatovali sme nadšene o umení – ako inakšie! Aj sme brali niektoré jeho javy na paškál. Prepustil mi dve miesta na študentskú brigádu spoločnosti Concordia v Anglicku, keď sa na nej sám nemohol z naliehavých osobných dôvodov zúčastniť. Neskôr som využíval jeho adresu na Tehelnej ako prechodné bydlisko. Pri niektorej návšteve uňho – okolnosti si už presne nepamätám, nadškrtla sa myšlienka exploatácie jeho celého domu pre výstavu, a ja som pre ňu navrhol názov *Otvorený ateliér*. Opanovala ma utkvelá myšlienka na realizáciu kúpeľne, pre ktorú som mal už urobený obraz-objekt vane. Pre bližšie vysvetlenie asi toľko.

V tom čase som sa zaoberal myšlienkou (aj realizáciou) väčšej integrácie a vcítenia diváka do obrazu-objektu. Divák, pozorovateľ by sa mal stať účastníkom, potenciálnou, zdieľanou či prežívanou súčasťou nazeraného diela. Tento nový smer predovšetkým usilujúci o prepojenie subjektu (seba, diváka) s objektom (výtvarným dielom), som pomenoval *I-art* (Ja-umenie, angl.), tiež *Moi-art* (Ja-umenie, franc.). V namaľovanej hornej doske objektu,

[1] E. Sikorová: Nástup jednej generácie. In: Tóth, Dezider – Mudroch, Marián, eds.: *1. otvorený ateliér*. Bratislava: SCCAN, 2000, s.19.

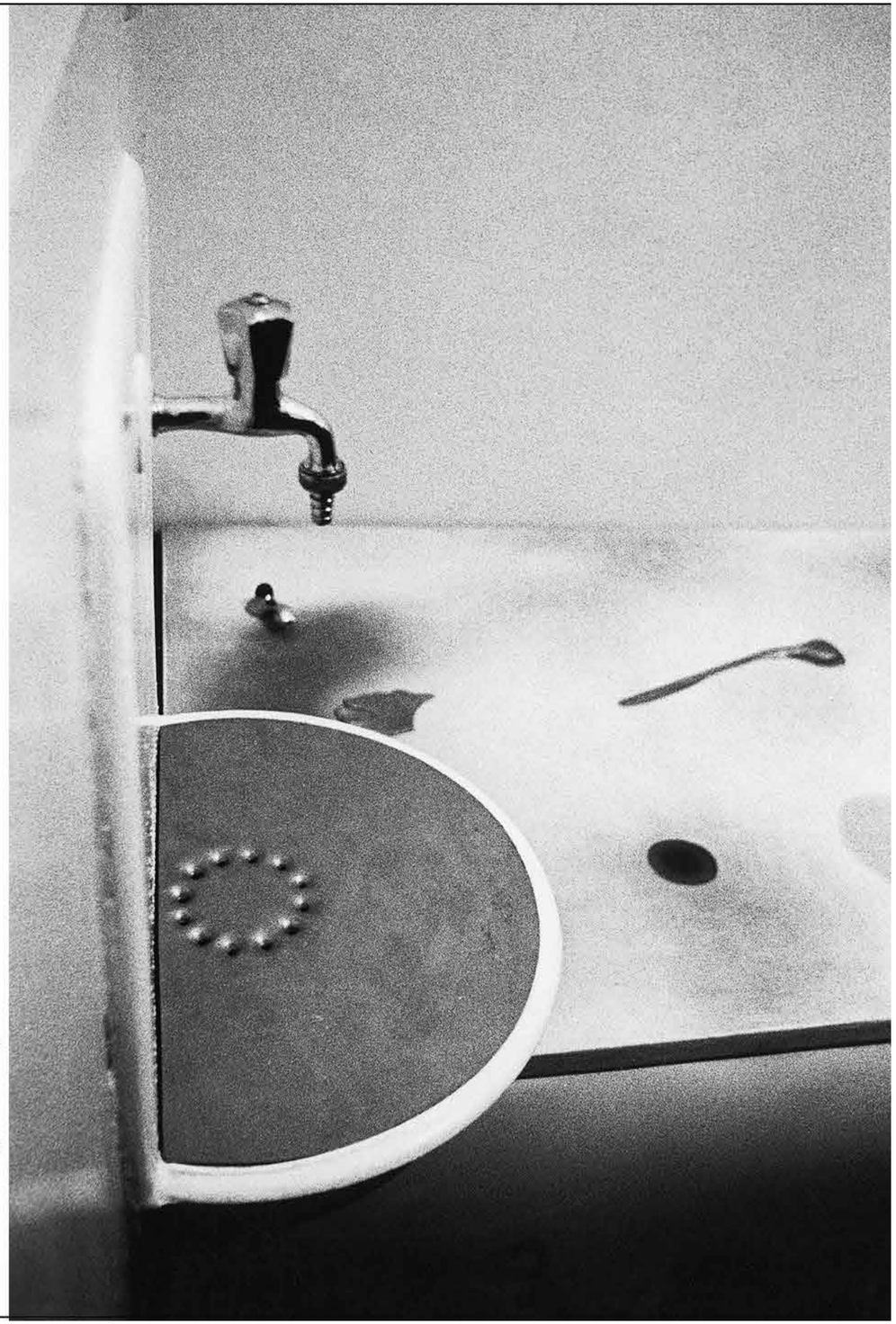

Ivan Kříž-Vyrubiš: Kúpeľňa

Nástup jednej generácie
Eugénia Sikorová

Otvorený ateliér ako termín po prvýkrát zverejnili Alex Mlynárčik a Robert Cyprich, keď 27. októbra 1970 pozývali svojich priateľov a bratislavskú verejnosť do Záhrad kontemplácie. V bratislavských uliciach si ako noční zametači pripomenuli 10. výročie založenia hnutia Nového realizmu a na jeho poctu prizývali aj ostatných do svojho „otvoreného ateliéru“.[1]

Prvý otvorený ateliér, ktorý sa konal 19. novembra 1970 a bol generačným vystúpením mladých, ktorí práve vstupovali do života, na „výtvarnú scénu“, sa však formoval už v letných mesiacoch roku 1970. Ako bezprostredná reakcia na podivnú situáciu dožívajúcich rezíduí liberálnejších pomerov 60. rokov a súčasne doliehajúce tlaky „normalizácie“ okupovanej zeme. Rudolf Sikora a Viliam Jakubík[2] v dlhých diskusiách, ktoré vtedy spolu viedli, dospeli k názoru, že je nevyhnutné urobiť niečo – výstavu, pracovné stretnutie, diskusiu nad prácami, niečo, čo by pretlak pocitov z nadšení a sklamaní doby mohlo uchopiť, pomenovať, sprostredkovať ostatným. Niečo, čo by sa priblížilo k euforickej radosti zo zážitku umenia na piešťanskom *Polymúzickom priestore*[3] a prehlušilo signály návratu k dogme „socialistického“ umenia a jeho propagačných cieľov, niečo, čo by jasne vyslovilo, že unitárnosť a servilnosť nie sú tou cestou, ktorou chcú kráčať... V auguste mali jasno v jednom – dom na Tehelnej ulici 32 v Bratislave s predzáhradkou a malým dvorom v robotníckej mestskej štvrti, kde bývali a ktorý patril Sikorovcom, možno vyprázdniť a upraviť tak, aby bolo možné urobiť výstavu, stretnutie nad prácami, prezentáciu prác, ktoré by boli vykročením z obmedzených priestorov galérií, ale aj prekonaním obvyklého systému dlhodobého plánovania výstav, nekonečného schvaľovania najrozličnejšími orgánmi a inštitúciami, za-

[1] Spojenie „otvorený ateliér“ zaznievalo v prípravných diskusiách už v prvých fázach prípravy 1. otvoreného ateliéru koncom leta, ale fixovalo sa až v štádiu prípravy pozvánky. Lit. Restany, P.: Inde. Alex Mlynárčik. Bratislava: SNG, 1995, s. 47 uvádza *Záhrady rozjímania* – dôsledný preklad (aj na plagáte-pozvánke-ozname), pôvodne (1970) *Záhrady kontemplácie*.

[2] Obaja žili v jednom dome na Tehelnej ulici č. 32, ktorý patril Sikorovcom a V. Jakubík si pod strechou upravil bývanie.

[3] *Polymúzický priestor I. Socha, objekt, svetlo, hudba*, Piešťany 1970, koncipovaná L. Károm „v plenéri piešťanského parku ako prezentovanie súčasných názorových tendencií a pokus o syntézu rôznych disciplín umenia“. Projekt bol zamýšľaný ako trojročný (uskutočnil sa len prvý ročník – 1970).

Július Koller: Pozor padá omietka!

vzťahy, väzby a postupy, ktoré prispejú k artikulácii atmosféry pre neohraničenú vnímavosť, autentický záži-tok.[11] Zvlášť inšpiratívne boli pre „mladých“ podnety domáceho prostredia – Mlynárčik, Filko, Koller, Bartoš. Najmä Mlynárčikov radikálny postoj: s Filkom a Kostrovou demonštrovaná „neštylizovaná skutočnosť, ktorá je vo svojej pôvodnej podobe neovplyvnená nijakým zásahom“ – Happsoc I. – Bratislava 2. – 8. V. 1965[12] – mesto, jeho obyvatelia, domy, parky, psi, okná..., je objektom „umeleckého“ prisvojenia – Manifest „nabáda k vnímaniu skutočnosti vymedzenej zo stereotypu svojej existencie. Táto nájdená realita, vymedzená v čase a priestore, pôsobí silou svojich vzťahov a napätí...“ Existenciálna skutočnosť, stretnutie priameho prežívania, autentickej skúsenosti v „sociologickom happeningu“, rovnako ako ďalšie Mlynárčikove opusy (vlastné, aj kolektívne) boli odpoveďami na mnohé otázky. „Mladí“ pociťovali (rovnako ako Mlynárčik) „jednostrannosť“ (estetického) myslenia a „umením“ nezaťažený vzťah k realite, k divákovi, ale aj ku kultúrnemu dedičstvu, oscilácia medzi provokatívnym gestom, ktoré uvoľňuje emócie a schopnosťou intuitívneho nazerania, hra s pamäťou a intelektuálna manipulácia s podvedomím a túžbami, protiklady drsnosti a elegancie, znovunájdený rozporuplný zmysel vlastnej existencie (umenia a umelca), optimistická vízia novej harmónie sveta a tvorby, ktoré o rok neskôr (1971) aj teoreticky formuloval v texte Memorandum v mene totality umenia a života[13], to všetko odkrývalo nové teritóriá umenia. Mlynárčikov tvorivý aj mysliteľský vklad, skrytá (a niekedy aj naznačená) túžba spojiť avantgardu umeleckú s avantgardou politickou a naplniť utopický sen – premknúť život umením a umenie naplniť životom, silne vplývalo na mladú generáciu. Mlynárčikove aktivity boli známe skôr z protichodných hodnotení a dokumentácie, z autopsie skôr výnimočne, čo dodávalo autorovi zvláštnu auru.[14] Oproti

[11] V zmysle stratégií, ktoré mapovali súdobé výstavy mladého európskeho a amerického umenia *When Attitudes Become Form* (Kunsthalle Bern, kurátor Harald Szeemenn), *Op losse* schroeven (Stedelijk Museum, Amsterdam, kurátor Wim Beenen), *Verbogene Strukturen* (Museum Folkwang Essen, kurátor Dieter Honisch).
[12] Restany, P.: Inde. Alex Mlynárčik. Bratislava: SNG, 1995, s. 27 – 29.
[13] Restany, P.: Inde. Alex Mlynárčik. Bratislava: SNG, 1995, s. 262 – 265.
[14] Do r. 1970 bolo ťažisko aktivít A. Mlynárčika hlavne v Paríži. Doma*: Happsoc I.* (so S. Filkom) *a Happsoc II.* (so S. Filkom) 1965 a *Permanentné manifestácie II. – Pocty*, mestský pisoár, Bratislava 1966, *Trenie* vo Vysokých Tatrách 1969. *Permanentné manifestácie II.*, organizované pri príležitosti kongresu AICA vzbudili nevôľu a pobúrenie, v dôsledku čoho A. Mlynárčik musel odísť z VŠVU, kde v r. 1965 – 1967 pracoval ako asistent prof. Matejku. V r. 1968 na protest proti vstupu spojeneckých armád do Československa odmietol účasť na výstave Danuvius 1968 Medzinárodné bienále mladých výtvarníkov (spolu s K. Lackom a J. Želibskou), spolu

Miloš Urbásek: Pozitív – negatív

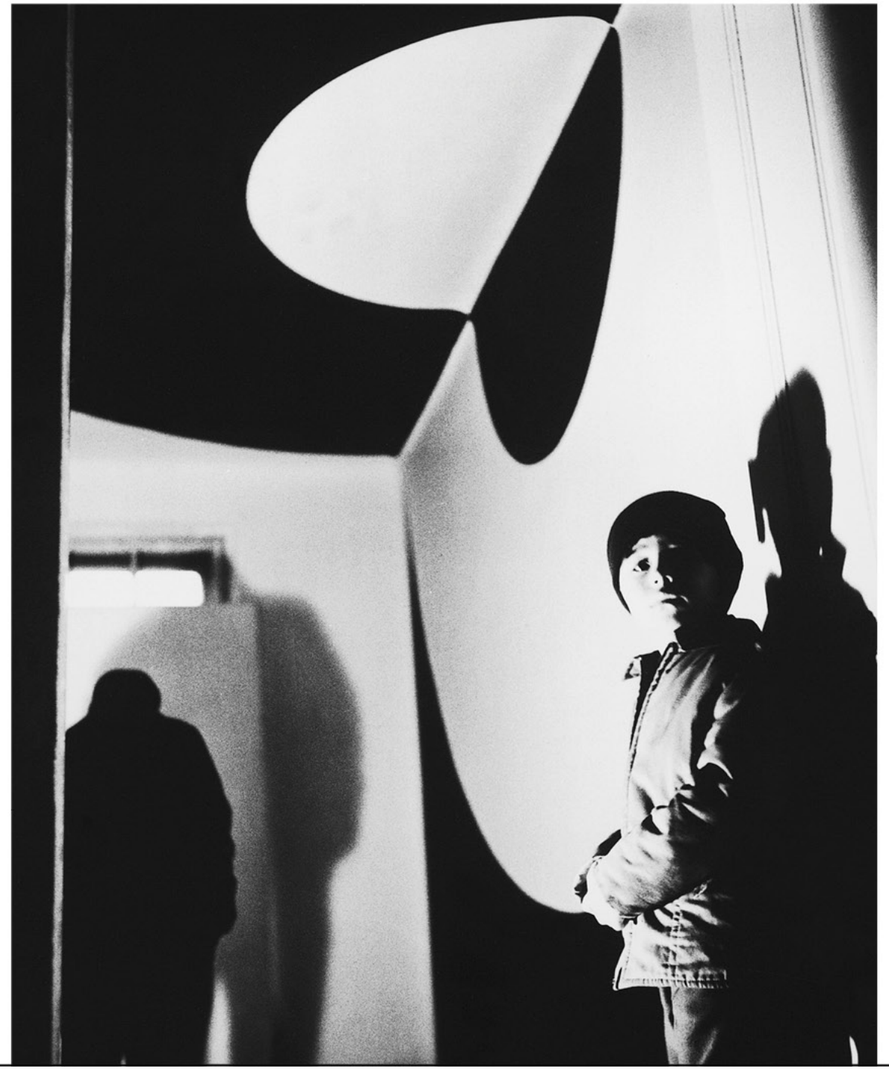

a *Upravený záhon*. Vnímali ste to už vtedy ako [illegible] k aktuálnemu politickému dianiu, ktoré po uvoľnení v 60. rokoch opäť viedlo k nezmyselnému priškrteniu?
Samozrejme. Tieto akcie mali politický kontext a [illegible] tickú provokáciu, myslím tým plechovky a žabe[illegible] ktorý vybavoval výrobu plechoviek v konzervárni [illegible] sel mať potvrdenie, kvázi objednávku, od kvestor[illegible] Všetko sa robilo načierno, aj všetky tlače. Mu[illegible] samostatná akcia – vypúšťanie dymov vo farbách [illegible] hovorila sama za seba. Mne napadla akcia Pocta [illegible] *steinovi*. Ženské hlavy tohto amerického umelca [illegible] sunuli do živého obrazu, ktorý vychádzal z jeho [illegible] a v interpretácii našej trojice sme ho dali do [illegible] komiksu. Posun som robil už aj predtým, s Muerochom [illegible] Meluzinom a Mydlom, a tiež sa týkal Lichtenstein[illegible] Tehelnú prišlo dievča, postavilo sa medzi dvere, [illegible] tilo navinutú fóliu s fialovým rastrom a spoza nej [illegible] vyfukovať bubliny z bublifuku, ako alúziu bublín [illegible] miksu. Na záver fóliu vytiahla a povedala „Dobrý deň [illegible] ako lichtensteinovská žena, keď hovorí „Good Morning [illegible] Lichtensteina, Warhola aj Rauschenberga sme mali nobe[illegible] vidieť ešte predtým, keď bola v SNG veľká výstava [illegible] amerického umenia, ktorú robila Ľudmila Peterajová.

Bol si čerstvý absolvent VŠVU. Ako si vnímal meniacu sa atmosféru doby? Bolo medzi vami cítiť vzájomnú spolupatričnosť, ktorá charakterizovala nasledujúce roky?
S viacerými spolužiakmi som bol kamarát už na ŠUP-ke, kde sme spolu prežívali tzv. topenie tvrdých päťdesiatych rokov. Prostredníctvom osobnosti Rudolfa Filu i Štefana Schwartza na ŠUP-ke a potom Václava Ciglera na VŠVU sme dostávali nebývalé podnety pre osobnostný rast a prísun nevšedných informácií. Vtedy nebolo toľko rozptylov, vedeli sme sa sústrediť na to, čo prichádzalo vo výtvarnom umení, v hudbe alebo v literatúre. Nesmierne nás to vzrušovalo, výstavy po bytoch alebo poloilegálne inde, na ktoré sme chodili, skladby, ktoré sme počúvali alebo knihy a samizdaty, ktoré sme si posúvali. Boli sme mladí a hladní po kultúrnom vyžití. Performančné umenie a happening sa rýchlo dostali do repertoáru Mlynárčika, Bartoša, Kollera, Bartusza, Štěpána, Želibskej, Kerna a Havrillu, ktorí boli odo mňa o málo starší, ako aj mojich rovesníkov Cypricha, Adamčiaka, Budaja, Ďurčeka, Meluzina a Lauberta; mnohé akcie som robil s mojím

Zišli sa tam ľudia, ktorých spájal svet reality

Dezider Tóth/Monogramista T·D

... z tých rokov mi zostala skúsenosť, ktorú [illegible] **koľkých ďalších kolektívnych akciách zopakov**[illegible] **točnom nadšení, v prípravných fázach, v čase** [illegible] **projektu ovanula nás blízkosť mýtického rozm**[illegible] **tváraní kolektívnej prezentácie sa formuje mlad**[illegible] **mimo mňa, niečo, do čoho vlievam svoje najlep**[illegible] **tie, ktoré by som inokedy v sebe neprebudil,** [illegible]

Téma, na ktorú by som sa vás chcela opýtať, [illegible] **rený ateliér z roku 1970. Toto podujatie sa** [illegible] **ných intervaloch pripomínalo, a to najmä** [illegible] **níkov, nakoniec vy ste s Marianom Mudroch**[illegible] **editorsky pripravili súhrnný katalóg s aktuál**[illegible] **Eugénie Sikorovej, dobovými textami Radislav** [illegible] **Igora Gazdíka a s vašou textovou spomienkou** [illegible] **Ako jeden z jeho benefitov sa zvykne uvádzať** [illegible] **račnosť. Ako si spomínate na toto podujatie?** [illegible] **sa dostali medzi vystavujúcich?**

Našťastie som bol ešte dostatočne mladý a pr[illegible] tických ťahov vo mne asi nebolo. Tým pádom sa [illegible] neuvedomoval, do čoho ma vlastne vyzvali. [illegible] v lete, som skončil v ateliéri u Petra Mar[illegible] sickej výtvarnej akadémii štvrtý ročník. Pop[illegible] som sa venoval aj „okrajovým záležitostiam" [illegible] dovšetkým som sa venoval škole.

Okolie ma vždy považovalo za slušného [illegible] dobré známky. To nie je dôvod na to, aby som [illegible] Slušnosť býva často prekážkou vstupu do akt[illegible] je proti niečomu, ktorá je buričská, ale aj [illegible] hlavné, má ambície byť alternatívna. Preto [illegible] to je otázka. Asi to nebolo preto, že som [illegible] vystavil obrazy, ktoré mohli byť trochu iné [illegible] asi za širšiu aktivitu, ktorú som s mojimi [illegible] a kolegami na škole vykonával. Na škole som [illegible] bol som vedúci klubu, kde som robil rôzne [illegible] a aktivity. Popri práci, ktorú som prezent[illegible] sledok na VŠVU, som teda mal aj iné aktivity [illegible]

[illegible] ...ťdva, text z roku 1975, In: [illegible] ...RCAN, 2000, s. 15

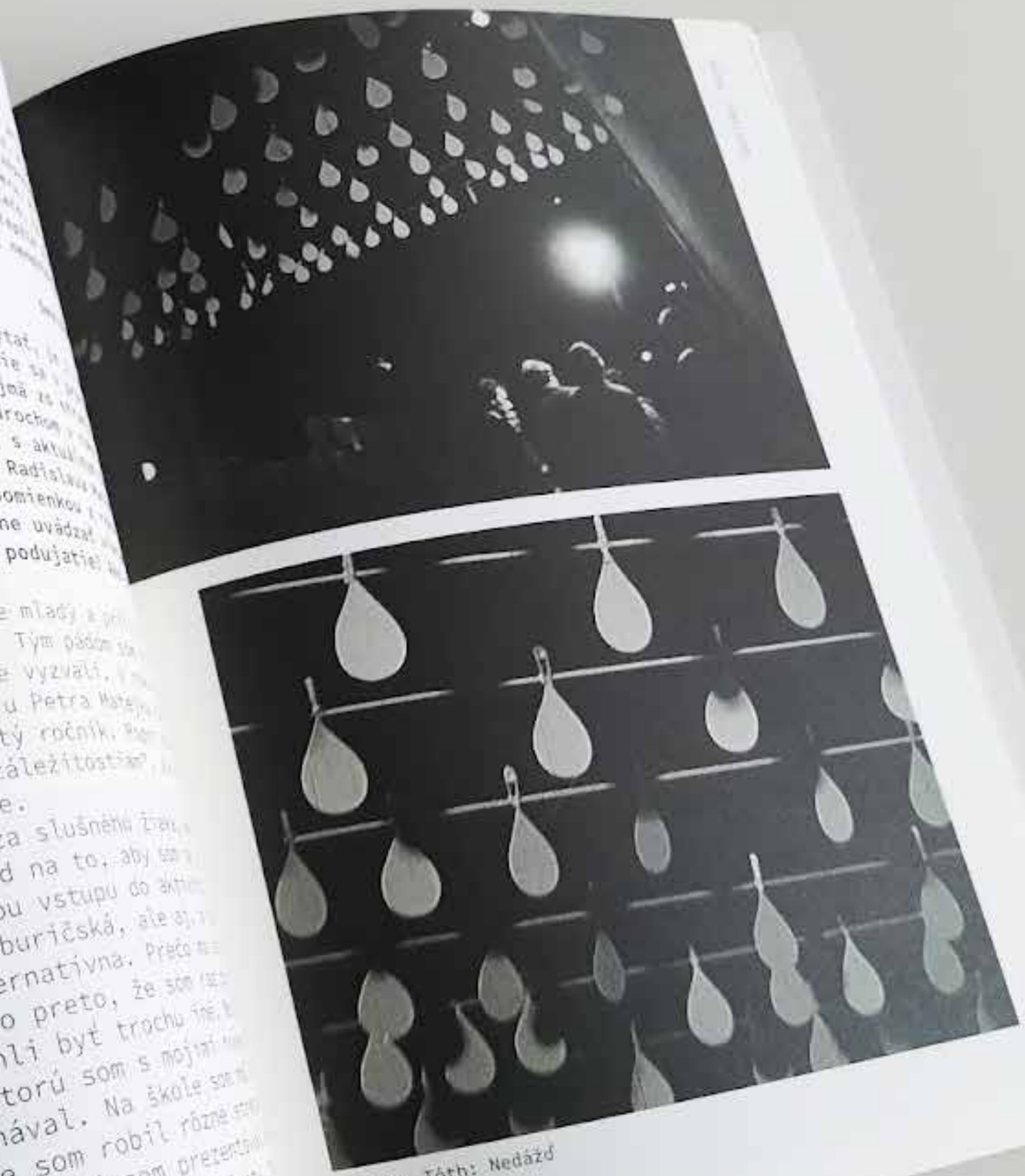

Dezider Tóth: Nedážď

podnietiť akcia Petra Bartoša Činnosť [illegible]
na ramene Dunaja v roku 1970, kde som [illegible]
príliv a odliv vín v piesku. Platil som [illegible]
umeniu, inakšie sa to asi nedá nazvať. [illegible]
stretnúť ako diváka na akcii Jany Želi[illegible]
jari. Robil som „vykrádačku" Júliusa Koller[illegible]
jeho nápadom prenajať si výklad obchodu [illegible]
oslovil som jadranského zmrzlinára na [illegible]
som tam minivýstavky (z kúpených vecí), [illegible]
sa ku mne pridal aj Jano Sedal. K umeniu [illegible]
spolužiaci mojej frajerky Veroniky Podmak[illegible]
Kostolná, Ľuba Lauffová, Božena Kravárikov[illegible]
Rampáková. Tá mala frajera Vlada Weiserá [illegible]
Sekala. Týmto som ukazoval občas moje kre[illegible]
urobil v rôznych podnájmoch. Neskôr bol [illegible]
v práčovni, čo bolo moje prechodne ubytov[illegible]
návštevou, ale ja som tých ľudí nepoznal [illegible]
ukázalo, že to bol J. H. Kocman, Jiří Valeš[illegible]
Klimeš). Tam som mal aj pár vecí, ktoré bol[illegible]
Fluxusom.

Bola tvoja participácia na 1. otvorenom ateliér[illegible]
kom nadviazania nových kontaktov v rámci umel[illegible]
munity, ktoré si neskôr rozvíjal? Napríklad s[illegible]
– ty, Dežo Tóth, Marián Mudroch a Vlado Kord[illegible]
neskôr stretli v Skupine A-R, ale zúčastňoval[illegible]
mnohých aktivitách neoficiálnej scény.

Môj kontakt s umením po Šupke som nerozvíjal [illegible]
bítnicko-futbalové období, dá sa to nazvať [illegible]
čierna diera v kontakte s umením. Občas som [illegible]
nahovoriť Vladom Weiserom ísť stopom do Prah[illegible]
videli napr. výstavu Dalího. Dokonca som sa [illegible]
prázdnych bítnických vreckách, a kúpil som [illegible]
drahý katalóg. Vlado ma neskôr nahovoriť ísť [illegible]
na výstavu Nové cesty. Veľmi som mu za to [illegible]
tože som spoznal práce Jaroslava Vožniaka a [illegible]
Dlouhého, ktoré ma očarili. Boli tam, samozr[illegible]
iní skvelí autori. Návrat k umeniu u mňa nas[illegible]
ku 1975, keď moja sestra kúpila byt v Bratis[illegible]
nechala užívať jednu izbu. Odvtedy som sa [illegible]
umením systematicky. Všetky nápady som si [illegible]
desiatych rokov zaznamenával na papierčky a [illegible]
texasiek, ale teraz som mohol kresliť a re[illegible]
[illegible] realizovať niektoré nápady, [illegible]

Otis Laubert: Snehuliakov jazyk